Амма Солобуодата төрүттэммитэ 375, Аммаҕа бурдук ыһыллыбыта 350 сылларыгар аналлаах кэтэхтэн ыытыллар XX11 региональнай

«Сээркээн Сэһэнньиттэр” краеведческай ааҕыылар

Эр хоһуун буоларга холобур буолар эһээм

Суруйда: Неустроев Ваня – П.И.Караканов

аатынан Мээндиги орто оскуолатын

6 кылааһын үөрэнээччитэ

Салайааччы : Захарова М.Н.

2022

Иһинээҕитэ:

1.Аан тыл…..…… .....3 сирэй
2.Неустроев Василий Алексеевич олоҕун кэрдиис кэмнэрэ.....4

3.Хос эһээм дьиэ кэргэнэ..... 5
4. Колхозка үлэлээбит кэмнэрэ-дьон махталыгар 6,7,8
5. На5араадалара.....9

6.Түмүк.....10

7.Туһаныллыбыт литература .....11с.

Доклад сирэйин аайы хаартыска сыһыарыылар.

Аан тыл

Соруга:

1. Хос эһээм олоҕун кэрдиис кэмнэрин чинчийии
2. Эһээм олоҕун чинчийии;
3. Литератураны материалы түмүү.
4. Кини олоҕун туһунан сурукка киирбит үлэлэри көрдөөһүн.

Үлэ актуальноһа: 2022 сыл Амма улууһугар Аҕа сыла буоларынан мин холобур ылар дьоннорум хос эһээм үлэһит быһыытынан олоҕун үөрэтии уонна кини уола мин эһээм Неустроев Иван Васильевич, мин аҕам Неустроев Василий Иванович миигин ийэтэ суох киһини эр хоһуун буоларга иитэллэрин ааҕааччыга тириэрдии.

Неустроев Василий Алексеевич
олоҕун кэрдиис кэмнэрэ
(1905-1982)

Неустроев Василий Алексеевич олунньу 12күнүгэр(муус устар 15кун.) 1905с.Мэнэ Ханалас оройуонун Алтан нэьилиэгин, Бутэйдээх сиригэр төрөөбүтэ Аҕалара Неустроев Алексей Васильевич, ийэлэрэ Неустроева Евдокия Васильевна диэн этилэр. Василий Алексеевич убайынаан Петр Алексеевичтыын Алтантан төрүттээх дьон,эдэр саастарыттан Мээндигигэ кэргэннэнэн, оҕолонон олорбуттар. Кини үрдүк унуохтаах, ыраас, сырдык нууччалыы хааннаах киһи этэ. Куруук ыраастык, уурбут-туппут курдук таҥнара. Мээнэ лахсыыр тыла суох , наадалааҕын булан саҥарар , элэккэй, сымнаҕас майгылаах этэ. Кинини билэр дьоно бары Бааннььанан ааттыыллара .Оҕо эрдэҕиттэн оннук таптал аат иҥэн хаалбыт эбит этэ. Кини ликбезка үөрэнэн , сааһын тухары билиигэ тардыспыт, бэйэтэ үөрэнэн бэйэтин сайыннарбыт киһи буолар.

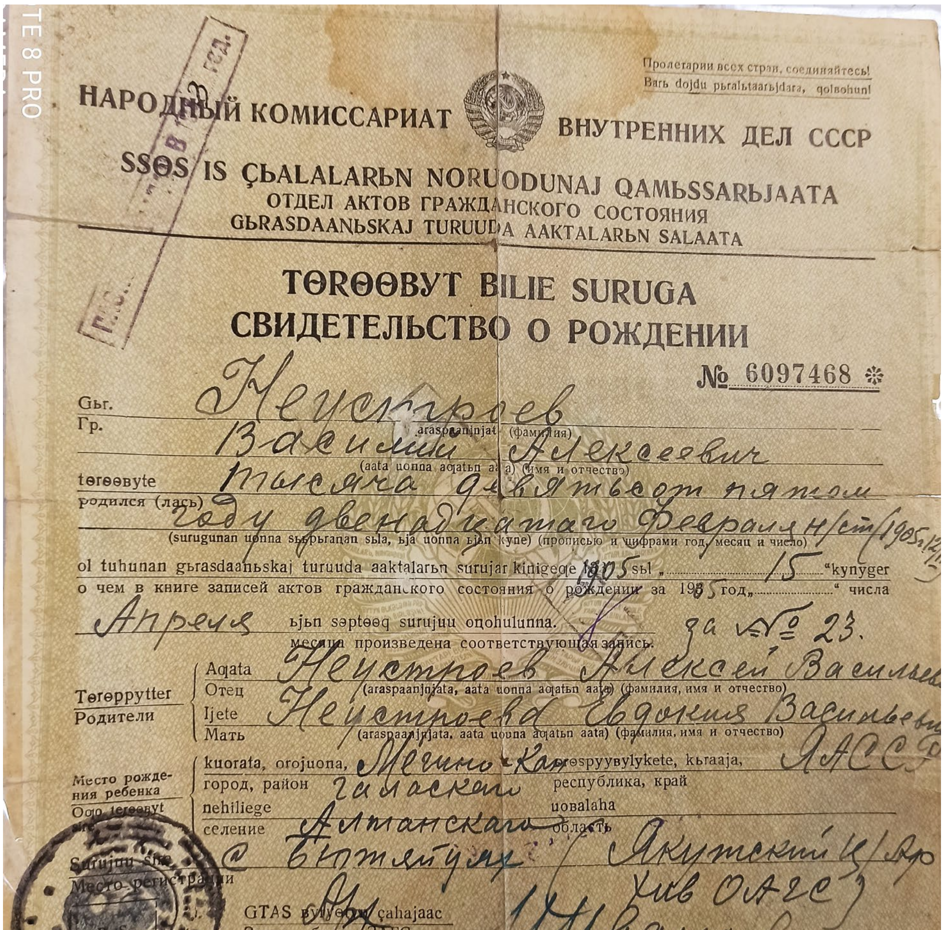
Пролетарии всех стран, соединяйтесь!
Barь dojdu pьralьtaarьjdara, qolbohun!

НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СССР
SSΘS IS ÇЬALALARЬN NORUODUNAJ QAMЬSSARЬJAATA
ОТДЕЛ АКТОВ ГРАЖДАНСКОГО СОСТОЯНИЯ
GЬRASDAANЬSKAJ TURUUDA AAKTALARЬN SALAATA

TΘRΘΘBYT BILIE SURUGA
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

№ 6097468

Gьr. / Гр. Неустроев (araspaanjnjat) (фамилия)
Василий Алексеевич (aata uonna aqatьn aata) (имя и отчество)
tərəəbyte / родился (лась) тысяча девятьсот пятом году двенадцатаго Февраля н/ст (1905, 12/II)
(surugunan uonna sььрьганan sыla, ьja uonna ьjьn kyne) (прописью и цифрами год, месяц и число)
ol tuhunan gьrasdaanьskaj turuuda aaktalarьn surujar kinigeqe 1935 sьl „15“ kynyger
о чем в книге записей актов гражданского состояния о рождении за 1935 год „15“ числа Апреля
ьjьn səptəəq surujuu oqohulunna. / месяца произведена соответствующая запись. за № 23.

Tərəppytter / Родители:
Aqata / Отец: Неустроев Алексей Васильевич (araspaanjnjata, aata uonna aqatьn aata) (фамилия, имя и отчество)
Ijete / Мать: Неустроева Евдокия Васильевна (araspaanjnjata, aata uonna aqatьn aata) (фамилия, имя и отчество)

Место рождения ребенка / Oqo tərəəbyt sire:
kuorata, orojuona, / город, район: Мегино-Кангалаского
ərəspyybylykete, kьraaja, / республика, край: ЯАССР
nehiliege / селение: Алтанскаго с Бютэйдях
uobalaha / область
Surujuu sire / Место регистрации: (Якутский ц/архив ОЗАГС)

GTAS byryөөtyn çahajaac / Завед. бюро ЗАГС
Çьalalarь oqoroossu / Делопроизводитель

Хос эһээм дьиэ кэргэнэ

Баанньалаах дьиэлэрэ-уоттара Мээндигигэ Таппалаах тамаҕар, Олбуордаахтан чугас баара. Онно аныгылыы улахан ампаар дьиэлээхтэрэ.Бөһүөлэктээһин буолбутугар дьиэтин көһөрөн Амма өрүс үрдүгэр туппуттара. Кэргэнэ Абаҕа Халгыыдатыгар олохтоох Савва Петров кыыһа Ааныска диэн этэ.(бырааата Аммаҕа Илья Саввич Петров музей үлэһитэ,история учуутала этэ)

бу уоллара мин эһэм Иван ВасильевичНеустроев.

Анна Саввична майгылаах бастыҥа, асчыт ааттааҕа, үчүгэй хаһаайка этэ. Василий Алексеевич иитиэх кыыһын тэнгэ Феодосия диэн төрөппүт кыыстааҕа, ол кыыһа кэргэн тахсан баран сотору буолаат өлбүтэ.1953с. от ыйын 8к.төрөөбүт,биир саастаах оҕону (Иван Семеновичтан,Евдокия Ивановнаттан Федоровтартан) иитэ ылбыттара. Кэнники кэргэнэ өлбүтүн кэннэ 1967с.уоллара 4кл. үөрэр кэмигэр Василий Алексеевич Элэһиҥҥэ көһөн киирбитэ. билигин, суоппар идэлээх Неустроев Иван Васильевич кэргэнинээн Матрена Михайловналыын Мээндигигэ олорор. Улахан о5олордоох, сиэннэрдээх.

Кинилэр Мээндигитээҕи дьиэлэрэ ферма кыһыл муннуга, кэлин кулууп буолбута.

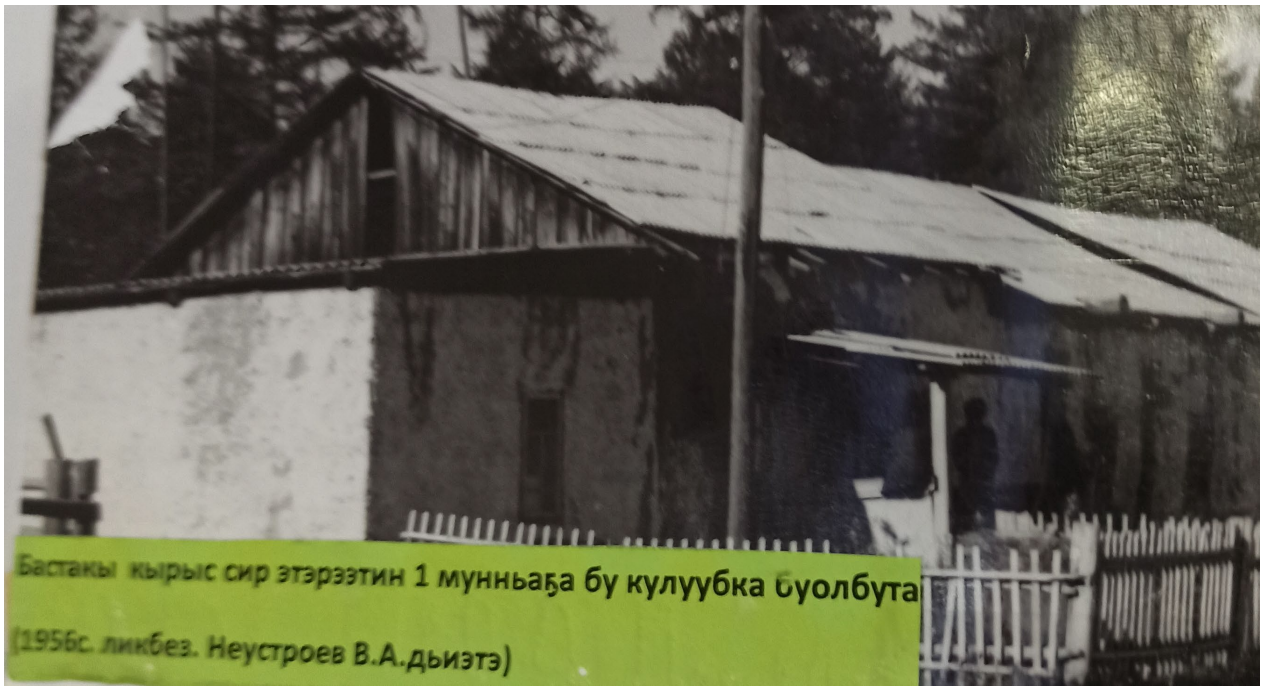

Василий Алексеевич дьиэтэ- Бастакы кырыс сир кулууба

Колхозка үлэлээбит кэмнэрэ-дьон махталыгар

Мээндигигэ,Соморсуҥҥа кинини билбэт киһи суох.Бэйэтин кэмигэр үлэ бөҕө үлэлээбит, колхоһу тэрийсибит, колхоз председателинэн, Амма оройуонунгар министерство сорудаҕынан заготовка уполномуочуннайын агенынан чиэһинэйдик уһуннук үлэлээбит, кэлин Соморсун нэһилиэгин советыгар председателлээбит. Араас үлэҕэ тардыллан активнайдык үлэлээбитэ.

Кини “Мээндиги” колхозка председателинэн улэлиир кэмигэр, 1932-1937сс. элбэх олохтоох киһи колхозка киирбиттэрэ. Колхозтаахтар добуоччу дохуоту үллэстэллэрэ. 1937 с. Василий Алексеевич оройуоннааҕы ситэриилээх комитет инструкторынан ананан Аммаҕа көһөн киирбитэ. Ол кэнниттэн уполминзаг агена буолан колхозтарга түһэриллэр эт, арыы нолуогун хомуйууга хас да нэһилиэги хабан үлэлээбитэ. Сэрии сылларыгар уонна сэрии кэннинээҕи да сылларга ити үлэ5э үлэлээбитэ. Дьону кытта сатаан кэпсэтэр , ылыннарыылаах тыллаах –этиилээх буолан колхозтаахтар ыгыыта суох төлүүллэрэ.

1955с. кинини Москва5а , Норуот хаһаайыстыбатын Бүтүн Союзтааҕы быыстапкатыгар ыыппыттара.

Оччолорго Василий Алексеевич Соморсун нэһилиэгин Сэбиэтин исполкомун председателинэн үлэлиирэ. Василий Алексеевич кыаммат, тулаайах аймахтарыгар, атын да дьоннорго өрүү көмөлөһөр үтүө санаалаах киһи этэ.

Мин эһээбэр Иван Васильевичка уонна эбээбэр Матрена Михайловна Неустроевтарга олоробун . Мин эбээм Матрена Михайлавна урут ыанньыксыттыы сылдьан Амма Бочуот дуоскатыгар тахсыбыт эбит.Онтон Мээндигигэ кулуупка үлэлии сылдьан эһээбин Иван Васильевиһы көрсн ыал буолан түөрт оҕоломмуттар. Василий диэн оҕолоруттан мин төрөөбүппүн. Аҕам Василий Аммаҕа суол оҥоһуутугар үлэлиир. Икки эдьиийдээхпин Оля уонна Сардаана улахан кылаастарга үөрэнэллэр,спортка республикаҕа, оройуоҥҥа үрдүк ситиһиилээхтэр. Эһээм сааһын тухары Строд совхозка водовоһунан,улахан массыынаҕа суоппарынан, тракториһынан үлэлээн кэллэ.Иккиэн үлэ ветераннара билигин Мээндигигэ бочуоттаах сынньалаҥҥа олороллор.
мин эһээбэр өрүү көмөлөһөбүн кини аҕатын Василий Алексеевич курдук наһаа үлэһит.

Василий Алексеевич на5араадалара

Неустроев Василий Алексеевич Амма оройуонан тэрилтэлэригэр советскай үлэлэргэ 32 сыл, ити иһигэр колхоз правлениетын председателинэн 6 сыл тохтоло суох үлэлээбит.

1.Медаль “За трудовые отличие”(СССР 1950)
2. Медаль “За трудовую доблесть”(СССР1952)
3.Медаль “Ветеран труда”(СССР 1976)
4. Медаль “За доблестный труд, в ознаменовании 100-летия с.д.р.В.И.Ленина(1970)
5.Медаль “Тридцать лет Победы в ВОВ 1941-1945гг.”
6. членский билет ЯРК РБТС(1969).
7.Депутат сельсовета Соморсун 1955,1957,1963гг.
8. Почетная грамота президиума Верховного совета ЯАССР 1947г.(В.П.Протодьяконов).
9.Почетная грамота президиума Верховного совета ЯАССР 1957г.(М.Д.Нартахова).
10.Почетная грамота президиума Верховного совета ЯАССР 1967г. (А.Я.Овчинникова)

Түмүк

Үлэһит уонна Киһи быһыытынан Василий Алексеевич кыаммат ыалы көрө-истэ, өйдүү-көмөлөһө сылдьар үтүө хаачыстыбалааҕын бэлиэтээн, дьон ытыктыыр эбит.Дьоҥҥо Мээндиги ликбеһин бастакы учууталын Кирилл Данилович Мироновтыын Мээндиги ыччатын үөрэххэ көҕүлүүллэр эбит.Василий Алексеевич көмөтүнэн Адамовтар,Борисовтар, Васильевтар,Окороковтар, Лазаревтар, Павловтар дьиэ кэргэннэриттэн республикаҕа биллэр үтүө үлэһит дьоннор үүммүттэр.

Василий Алексеевич олоҕун хардыыта киэҥ,кэскиллээх этэ.Онон да буолуо, кинини дьон- сэргэ олус ытыктыыра, сөбүлүүрэ.**Ити курдук, мин эмиэ эһээлэрим курдук** дьоҥҥо үтүөнү оҥорон, үлэһит , күүстээх спортсмен буолуохпун баҕарабын. 2021сыллаахха Дьокуускай куоракка уонна Кэбээйигэ кикбоксиҥҥа бэйэм саастыылаахтарбар 2 миэстэ, Майаҕа 3 миэстэ буолбутум(тр. Уваров А.Ю.) Сайын Мээндигигэ “Боотур уора5айа” диэн лаа5ырга дьарыктанан эр хоһуун буолуом диэн эрэнэбин.

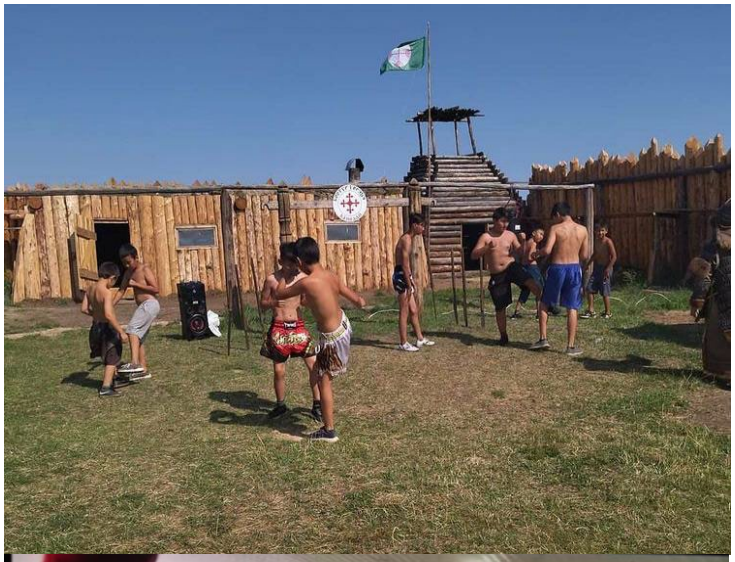

Туһаныллыбыт литература:

1. Кыайыы өрөгөйүн өрө тутан: Амма улууһун Соморсун нэһилиэгин өйдөбүнньүк кинигэ./(хомуйан оҥордулар Н.Н.Терентьев уо.д.а.)-Дьокуускай:Сайдам, 2011.-224с. стр.145.
2. «Мээндиги – быйаҥ дойдута», Якутск,”Бичик”- 2000, с.107
3. М.Н.Сибиряков аатынан Мээндиги музейыттан Неустроев В.А. документтара, наҕараадалара.
4. Дьиэбит альбомуттан сыһыарыыга хаартыскалар